

ZEHİRLİ BİR GAZ KARBONMONOKSİT

Ziraat Yük. Müh. Gülgün AKBABA

Yurdumuzda sıklıkla karşılaşılan zehirlenme olaylarından biri de karbonmonoksit (CO) zehirlenmesidir. Çoğu kez mangal kömürü ile ısınmak zorunda olan kimselerin başına gelen bu olaya, bazılarımız basın aracılığıyla şahit olmuş, bazılarımız ise yakınlarımızı, kardeşimizi, gelinimizi, damadımızı, çocuğumuzu bu zehirli gaz yüzünden kaybetmişizdir.

Olay genelde hep aynı şekilde cereyan eder. İyi yanmamış kömür ile dolu mangal, yatmadan önce odaya alınır; uyku ile birlikte gelen bu sinsi düşmana karşı koymak artık olanaksızdır.

Karbonmonoksit zehirlenmesi, bazen ocakların bacalarındaki arzadan dolayı da kendini gösterir. Ünlü yazar Emile Zola yatak odasındaki şöminenin, tamiiri esnasında ihmal ve dikkatsizlik sonucu tıkalı kalmasından dolayı hayatını kaybetmiştir. Bu nedenle uzun süre kullanmadığınız soba, ocak veya şömineyi çalışır durumda olduğuna kanaat getirmeden, bacanızın çekip çekmediğini bilmeden kullanmayınız.

Evlerimizde kullandığımız havagazı, maden kömürünün distilasyonu ile elde edilir. İçerisinde çok miktarda CO vardır. Bazen eve gelen boruların bina içerisindeki kısmında çatlamlar olur. Bu olay geleceğin olursa, çok tehlikeli bir durum arzeder. Çünkü, havagazı kendine özgü bir kokuya sahiptir ve insanlar bu kokuyu kolaylıkla hissedebilir; ancak uykuda olan bir kişi için bu ikaz işaretinin de anlamı yok gibidir.

İşlemekte olan bir otomobilin egzoz borusundan karbonmonoksit gazı yayılır. Kapalı ve küçük bir garajda motorun yavaş yavaş çalışmasından çıkan CO gazı otomobildeki şoförü zehirleyebilir (Tek bir arabanın bulunduğu kapalı bir garajda 10 dakika içinde letal dozda CO yoğunlaşması olmaktadır).

Taşıtlardan çevreye bırakılan CO gazının 10 mg/m³ üzerindeki bir konsantrasyonu uzun sürede, 40 mg/m³ üzerindeki bir konsantrasyonu ise kısa sürede (1 saatte) tesirli olup, kanda oksijen taşınmasını bozarak kan dolaşımını, beyin, kalp, sinir sistemi fonksiyonlarını etkiler ve öldürücü olur.

Maden ocaklarında grizu gazının ve kömür tozlarının patlamaları, infilâklar, yangınlar hep bu zehirlenmeyi ortaya çıkartan faktörlerdir. Yine boya

Karbonmonoksit Zehirlenmesi ile İlgili Dünyadan Haberler

• Britanya'da, çocuklarda zehirlenmeden ölümlerin başlıca nedeni karbonmonoksittir.

• ABD'de bir yılda 3800'den fazla kişi CO zehirlenmesinden ölmüş, 10.000'den fazla kişi ise ölüm sınırının altında bir doza maruz kaldığından hayatta kalabilmiştir.

• İngiltere ve Galler'de 1985 yılında hastane kayıtlarında 475 kişinin CO zehirlenmesi nedeniyle başvurduğu ve 10 ölüm vakasının olduğu belirtilmektedir. Gerçekte bu rakam 1365 adet ölüm vakasıdır.

• İngiltere ve Galler'de her yıl 1000 kişi bu zehirlenme nedeniyle yaşamını yitirmektedir.

çözücülerdeki metilenklorürün solunması da karaciğer metabolizması nedeniyle CO zehirlenmesine neden olmaktadır.

Karbonmonoksit Nasıl Zehirler?

Boğucu gazların en tehlikelilerinden biri olan CO'nin zehirlendiği kimselerde şu gibi etkiler görülür: Şiddetli bir baş ağrısı, baş dönmesi, kulak uğultusu, kulakta damar atımının hissedilmesi, bulantı ve kusma. Kişi bu gibi halleri hissettiğinde, bulunduğu yerden çıkmak istese de vücudunda duyduğu yorgunluk, halsizlik, zekâsındaki bulanıklık nedeniyle bu aktiviteyi gerçekleştiremez. Kurtulmak için sarfedilen tüm gayretler vücudun daha fazla oksijen sarfetmesine neden olur ve kişi süratle koma durumuna girer. Zehirlenen kişinin vücudu pelte gibidir. Kol ve bacaklarını kaldıracak olsa, bütün ağırlığıyla tekrar düşer. Refleksleri azalmıştır; bilhassa göz refleksi yok gibidir. Hastada hırıltılar görülür. Hatta bazı durumlarda kişi yalancı bir ölüm halinde olup, solunumu durmuş, kalp vuruşları duyulamaz duruma gelmiştir (Böyle bir durumda bulunan kişilere suni teneffüs yaptırmak gerekir).

Özellikle kış mevsimini yaşadığımız şu günlerde sobalarımızı, ocaklarımızı, şöminemizi dikkatli bir şekilde kullanalım. Havagazı kullananlar, lütfen dikkati elden bırakmayın. Yanıyor sandığımız ocaklarımız, ısıtıcılarımız eğer sönerse, bu sinsi düşmanın bizleri yok etmek için hazır halde beklediğini unutmayalım.

DİKKAT! Sigara dumanı %4 oranında CO içermektedir.